

ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ - ΟΙ ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Άσκηση Ι.

Στις παρακάτω περιόδους να αναγνωρίσετε συντακτικά τις υπογραμμισμένες προτάσεις (είδος, συντακτική θέση, εισαγωγή, εκφορά)

1. Murenam laudare debemus, quod Asiam vidit sed in Asia continenter vixit. [30]
2. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticorum in tecto conlocavit. [34]
3. Tu autem, [...], sermone abhinc multis annis iam obsoleto uteris, quod neminem scire atque intellegere vis, quae dicas. [41]
4. Sed antiquitatem tibi placere dicis, quod honesta et bona et modesta sit. [41]
5. Ex quo fit, ut laudandus is sit, qui pro re publica cadat, quod decet cariorum nobis esse patriam quam nosmet ipsos. [46]
6. Clamore deinde ancillarum in cubiculum vocatus Brutus ad eam obiurgandam vēnit quod tonsoris praeripuisset officium. [49]
7. Id senatui publice curari placuit, quoniam Regulus aberat. (= η Σύγκλητος αποφάσισε να αναλάβει το κράτος τη φροντίδα του αγρού, επειδή ο Ρήγουλος βρισκόταν μακριά). [35]
8. Scipionis filiae ex aerario dotem acceperunt, quia nihil illis reliquerat pater. (= Οι κόρες του Σκιπίωνα πήραν προίκα από το δημόσιο ταμείο, επειδή ο πατέρας τους δεν τους είχε αφήσει τίποτα). [35]
9. "Neutrum" inquit "mihi mitti placet, quia alter nihil habet, alteri nihil est satis". (= «Κρίνω», είπε, «πως δεν πρέπει να σταλεί κανείς από τους δύο, γιατί ο ένας δεν έχει τίποτε και για τον άλλο τίποτε δεν είναι αρκετό»). [50]

Λύση

1. quod Asiam vidit: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο debemus laudare. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο quod και εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει αιτιολογία αντικειμενικά αποδεκτή.

sed in Asia continenter vixit: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο debemus laudare. Συνδέεται αντιθετικά με την προηγούμενη αιτιολογική πρόταση (με τον σύνδεσμο sed) και εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει αιτιολογία αντικειμενικά αποδεκτή.

2. cum se ipsum captum venisse eos existimasset: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο conlocavit. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο cum και εκφέρεται με υποτακτική, επειδή η

αιτιολογία παρουσιάζεται ως αποτέλεσμα μιας εσωτερικής λογικής διεργασίας. Εκφέρεται με υποτακτική χρόνου υπερσυντελικού, γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (*conlocavit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

3. *quod neminem scire atque intellegere vis*: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο *uteris*. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod* και εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει αιτιολογία αντικειμενικά αποδεκτή.
4. *quod honesta et bona et modesta sit*: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο *placere*. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod* και εκφέρεται με υποτακτική, επειδή φανερώνει υποκειμενική αιτιολογία. Εκφέρεται με υποτακτική χρόνου ενεστώτα, γιατί εξαρτάται μέσω του *placere* από αρκτικό χρόνο (*dicis*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν.
5. *quod decet cariorem nobis esse patriam quam nosmet ipsos*: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο *laudandus sit*. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod* και εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει αιτιολογία αντικειμενικά αποδεκτή.
6. *quod tonsoris praeripuisset officium*: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο *obiurgandam*. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod* και εκφέρεται με υποτακτική, επειδή φανερώνει υποκειμενική αιτιολογία. Εκφέρεται με υποτακτική χρόνου υπερσυντελικού, γιατί εξαρτάται από ιστορικό χρόνο (*vēnit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.
7. *quoniam Regulus aberat*: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο *curari*. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quoniam* και εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει αιτιολογία αντικειμενικά αποδεκτή.
8. *quia nihil illis reliquerat pater*: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο *acceperunt*. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quia* και εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει αιτιολογία αντικειμενικά αποδεκτή.
9. *quia alter nihil habet*: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο *mitti*. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quia* και εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει αιτιολογία αντικειμενικά αποδεκτή.

alteri nihil est satis: δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο *mitti*. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quia* (εννοείται από την προηγούμενη αιτιολογική πρόταση, με την οποία συνδέεται παρατακτικά) και εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει αιτιολογία αντικειμενικά αποδεκτή.

Άσκηση II.

α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις υπογραμμισμένες μετοχές στις παρακάτω προτάσεις:

1. Tum Ennius indignatus [...] inquit. [24]
2. Accius [...] tragoediam suam [...] ei desideranti lēgit. [27]
3. Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditate pugnandi permotus, iniussu consulis in certamen ruit. [31]
4. Quorum auctoritatem secuti multi,[...], crudeliter et regie id factum esse dicerent. [42]
5. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. [45]
6. Sertorius omnibus persuasit cervam, instinctam numine Dianae, conloqui secum. [48]

β) Να αναλύσετε σε δευτερεύουσες αιτιολογικές προτάσεις τις μετοχές των παρακάτω προτάσεων, έτσι ώστε να δηλώνουν αντικειμενική αιτιολογία:

1. Tum Ennius indignatus [...] inquit. [24]
2. Quorum auctoritatem secuti multi,[...], crudeliter et regie id factum esse dicerent. [42]

γ) Να αναλύσετε σε δευτερεύουσες αιτιολογικές προτάσεις τις μετοχές των παρακάτω προτάσεων, έτσι ώστε να δηλώνουν υποκειμενική/υποθετική αιτιολογία:

1. Accius [...] tragoediam suam [...] ei desideranti lēgit. [27]
2. Sertorius omnibus persuasit cervam, instinctam numine Dianae, conloqui secum. [48]

δ) Να αναλύσετε σε δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση τη μετοχή της παρακάτω πρότασης, έτσι ώστε να δηλώνει ότι η αιτιολογία είναι αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας:

Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. [45]

Λύση

α)

1. indignatus: αιτιολογική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο Ennius, δηλώνει το προτερόχρονο σε σχέση με το ρήμα της πρότασης.
2. desideranti: αιτιολογική μετοχή συνημμένη στο αντικείμενο ei, δηλώνει το σύγχρονο σε σχέση με το ρήμα της πρότασης.

3. *confisus, permotus*: αιτιολογικές μετοχές συνημμένες στο υποκείμενο *adulescens*, δηλώνουν το προτερόχρονο σε σχέση με το ρήμα της πρότασης.
4. *secuti*: αιτιολογική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο *multi*, δηλώνει το προτερόχρονο σε σχέση με το ρήμα της πρότασης.
5. *veritus*: αιτιολογική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο *Gallus*, δηλώνει το προτερόχρονο σε σχέση με το ρήμα της πρότασης.
6. *instinctam*: αιτιολογική μετοχή συνημμένη στο *cervam*, υποκείμενο του απαρεμφάτου *conloqui*, δηλώνει το προτερόχρονο σε σχέση με το ρήμα της πρότασης.

β)

1. *indignatus*: *quod indignatus est (erat)*
2. *secuti*: *quod secuti sunt (erant)*

γ)

1. *desideranti*: *quod is desideraret (σύγχρονο στο παρελθόν)*
2. *instinctam*: *quod instincta esset (προτερόχρονο στο παρελθόν)*

δ) *veritus*: *cum veritus esset (προτερόχρονο στο παρελθόν)*

Άσκηση III.

Να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε συντακτικά τους εμπρόθετους και απρόθετους προσδιορισμούς της αιτίας στις παρακάτω προτάσεις:

1. Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolore Aesopus est adfectus. [28]
2. Quam ob rem accusatores non Asiae nomen Murenae obiecerunt. [30]
3. Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditate pugnandi permotus, iniussu consulis in certamen ruit. [31]
4. Ea victores ferociores impotentioresque reddit, ut necessitate esse cogantur. [37]
5. Tandem puella, longa morā standi fessa, rogavit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. [38]
6. Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit. [45]

Λύση

1. **propter scelus et (propter) audaciam**: εμπρόθετοι προσδιορισμοί του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο *est adfectus*.
2. **ob rem**: εμπρόθετος προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο *obiecerunt*.
3. **cupiditate**: αφαιρετική του εσωτερικού αναγκαστικού αιτίου (συνοδεύει τη μετοχή *permotus*).
iniussu: αφαιρετική του εσωτερικού αναγκαστικού αιτίου.
4. **necessitate**: αφαιρετική του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο *cogantur*.
5. **morā**: αφαιρετική του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο *fessa*.
6. **ob rem**: εμπρόθετος προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο *mittit*.

Ημερομηνία τροποποίησης: 24/10/2011